

Speltid: 53 min

Från: 12 år

Ämne: Pedagogiska frågor,
Samhällskunskap

Produktion:

© Frankrike

Svensk version:

© Cinebox, 2014

Ansvarig utgivare:

Ann Nordström

Filmmnr: 1582

Han, hon, hen - ett genusmedvetet synsätt

Finns det könsroller och varför lever de vidare, i så fall? På förskolan Egalia vill man motverka stereotypa könsroller. Utgångspunkten är att män och kvinnor inte föds med olika egenskaper, utan uppfostras till kvinnor och män. Barnen ska få utveckla sin egen person, utan att begränsas av sitt kön. Bakgrunden är att den svenska regeringen 1998 inledde ett program för att uppnå bättre jämställdhet på alla sociala områden. 15 år senare är Lotta Rajalin och hennes kollegor på två förskolor pionjärer. De låter en genusmedveten pedagogik genomsyra förhållningssättet i vardagen. Det innebär att de uppmärksammar föreställningar om kön och könstillhörighet, och försöker bryta rådande könsnormer med pedagogik.

Diskutera om könsroller påverkar dig!

Inledning

På förskolan Egalia i Stockholm jobbar man med genuspedagogik. Det innebär att man uppmärksammar föreställningar om kön och könstillhörighet, och med pedagogik försöker bryta rådande könsnormer. Med utgångspunkt i att män och kvinnor inte föds med olika egenskaper utan uppfostras till kvinnor och män vill man motverka stereotypa könsroller. Barnen på Egalia ges möjlighet att utveckla sin egen person, utan att begränsas av sitt kön. De sfärer och egenskaper som enligt traditionella könsroller är typiskt pojkaktiga görs på så sätt tillgängliga för flickor – och tvärtom. Man använder vid sidan av orden hon och han även ett tredje, könsneutralt personligt pronomen – hen. På så sätt vill man visa att socialt kön och biologiskt kön är två olika saker. Det sociala könet ses som något valfritt, inte något medfött och okompromissbart.

I den svenska kursplanen står att skolan har ansvar för att motverka traditionella könsmonster. I skolan ska elever ges utrymme att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. Ändå blir en del provocerade av att förskollärarna på Egalia använder sig av genuspedagogik. Även om de flesta håller med om att det inte borde spela någon roll vilket kön man föds med sett till förutsättningar och bemötande, så är vägen dit omdiskuterad. Förskolan Egalia får ofta ta emot hotbrev, och måste vidta extra säkerhetsåtgärder.

Filmen *Han, hon, hen - ett genusmedvetet synsätt* visar hur genuspedagogik kan gå till i praktiken. Den ger även en inblick i vardagen hos några familjer som valt att låta sina barn gå på Egalia. I intervjuer med förskollärarna lär vi oss mer om genuspedagogikens mål och metoder.

CINEBOX

En del av Swedish Film AB

Box 6014 • 171 06 Solna • SWEDEN • Tel: 08-509 025 63 • Fax: 08-445 25 60
info@cinebox.se • www.cinebox.se

Frågor att diskutera efter visning

1. Vad är en norm?
2. Finns det förväntningar på hur tjejer och killar ska vara och se ut? Påverkas man av dessa förväntningar? Vad händer om man bryter mot dem?
3. I filmen sägs att det finns en skillnad mellan biologiskt kön och socialt kön. Vad menas med det?
4. Ta reda på vad ordet könsmaktsordning betyder. Tycker du att det finns någon skillnad i hur kvinnor och män blir bemötta?
5. Beskriv med egna ord genuspedagogikens mål och metoder.

Diskutera ordet hen. Tycker ni att det är ett bra ord som borde användas mer? I vilka situationer påverkas bemötandet/bedömningen av en person av att man vet vilket kön personen har? Exempel på situationer att diskutera:
 - När man söker jobb med ett CV
 - När man skriver prov i skolan
 - I en rättegång
6. Varje år tillkommer många nya ord i svenskan. Varför har ordet "hen" diskuterats mycket i medier, tror du?
7. Vid vilken ålder "lär" man sig könsroller tror du?

Övning att genomföra i samband med visning

Sortera följande ord i två nya kategorier: kvinnligt och manligt. Placera orden vid det kön ni tycker att de hör bäst ihop med.

Yrken	Egenskaper	Aktiviteter
Frisör	Har pondus	Spela hockey
Förskollärare	Är duktig	Sminka sig
Chef	Är söt	Shoppa
Elektriker	Är tuff	Ta hand om barn
Lastbilschaufför	Är omvårdande	Grilla
Florist	Är handlingskraftig	Köra motorcykel

- Varför tror ni att vissa ord känns mer kvinnliga, och andra manliga?

- Finns det någon skillnad i hur typiskt manliga respektive typiskt kvinnliga yrken, egenskaper och aktiviteter värderas?

- Att olika egenskaper, yrken och aktiviteter ofta förknippas med olika kön skapar så kallade könsnormer. Det innebär att man förväntas vara och se ut på ett särskilt sätt beroende på om man är tjej eller kille. Tycker du att detta påstående stämmer? Varför/varför inte? Om ja, tror du att en del personer kan begränsas av att behöva passa in i en särskild mall? Finns det något sätt att ändra på det? Är genuspedagogik ett bra sätt? Andra förslag?

Nyckelord

Genus, könsmaktsordning, könsroller, normer, pedagogik, kön, könstillhörighet, hen, queer, feminism, jämställdhet, diskriminering, sexism

Här kan du hämta mer information

<http://www.regeringen.se/sb/d/2593> - om jämställdhet på regeringens hemsida

<http://www.umo.se/jag/jamstalldhet/> UMO - om jämställdhet och genus

<http://www.scb.se/jamstalldhet/> - Statistiska centralbyråns hemsida med jämställdhetsstatistik

<http://www.rfsu.se/sv/Sexualundervisning/Artiklar-och-reportage/Att-arbeta-med-genus/Tva-genusovningar/> - RFSU om begreppet genus

http://www.genus.se/meromgenus/ordlista/#k_nsmaktsordning_k_nsmaktssystem - Ordlista med bland annat begrepp som könsmaktsordning, genus, normer, kön, feminism och heteronormativitet. Bakom sidan står Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet.

<http://www.sodermalmforskolor.se/egalia/extern/om-forskolan-egalia.htm> - förskolan Egalia's hemsida.

www.ne.se - Nationalencyklopedin

www.google.se - Användbar sökmotor

<http://factlab.com/#lo=1> - Dagens nyheter's skolsajt

www.wikipedia.se - bra nätenencyklopedi

<http://www.cinebox.se/> - Cinebox hemsida

Elever ska inte begränsas utifrån kön

Skolans uppdrag att motverka traditionella könsmonster är en röd tråd i skollagen, samtliga läroplaner och skolämnen.

Han, hon, hen - ett genusmedvetet synsätt passar perfekt för att uppmärksamma könsroller och jämställdhetsfrågor i enlighet med målen för till exempel samhällskunskap och religion i LGR11. Men målet om jämställdhet finns i alla ämnen!

I årskurs 4-6, samhällskunskap, sid 202, LGR11

Individer och gemenskaper

"Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet"

Information och kommunikation

"Informationsspridning, reklam och opinionsbildning i olika medier. Hur sexualitet och könsroller framställs i medier och populärkultur"

I årskurs 7-9, samhällskunskap, sid 203, LGR11

Individer och gemenskaper

"Ungdomars identiteter, livsstilar och välbefinnande och hur detta påverkas, till exempel av socioekonomisk bakgrund, kön och sexuell läggning"

Information och kommunikation

"Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet"

Samhällsresurser och fördelning

"Skillnader mellan människors ekonomiska resurser, makt och inflytande beroende på kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Sambanden mellan socio- ekonomisk bakgrund, utbildning, boende och välfärd. Begreppen jämlikhet och jämställdhet"

I årskurs 7-9, religion, sid 190, LGR11

Etik

"Vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning"